

Előfizetési árak:
 Évesi ár 8 kor., féléves 4 kor.,
 negyedéves 2 korona.
 Egyes szám ára 16 fillér.
 Hirdetések másoknál csak szerint.
 A lap megjelenik minden vasár-
 naptól kivétel nélkül.
 Felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák-u. 8.
 hogy a lap szellemi részét illető
 közlemények közzelendők.
 Hozzájárulások vissza nem adódnak.
 Kiadóhivatal: István-utca 9.
 hogy a lap anyagi részét illető köz-
 lények és előfizetési pénzek közzelendők.
 Kiadóhivatal:
FUCHS ANTAL

PEST MEGYE SZABADELVŐ KÖZÖNSÉGÉNEK HETILAPJA

A kézműipar

Hieronymi iparprogrammjában.

Ujpest, június hó 23-án.
 II.

Két héttel ezelőtt ismertettük la-
 punkban Hieronymi iparprogrammjának
 általános részét s megigértük, hogy a
 valóban nagyszabású államterfiú munka
 részleteire még vissza fogunk térni.

Igérőnként ezennel beváltjuk.

Hieronymi emlékiratát: ak igazán be-
 ceses fejezetei azok, a melyek az ipari
 termelés hazánk legfontosabb ágának,
 a *házi iparnak, a kézműiparnak és a*
gyáriparnak kérdésével foglalkoznak.

Ujpest községet első sorban a *kézmű-
 ipar* kérdése érdekli, a programmuak
 erre vonatkozó részét fogjuk tehát leg-
 először ismertetni s csak azután térünk
 át a gyáripar és a háziiparra.

Kétséget sem szenvedhet — mondja
 az emlék irat, — hogy a kézműipar
 kénytelen lesz megfelelően átalakulni;
 kétségtelen az is, hogy ez az átalakulás,
 a mi viszonyaink között, aránylag na-
 gyon hosszú időt fog még igénybe ven-
 ni. Az államnak tehát ezen idő alatt is
 komolyan kell e tényezővel számolni s
 a fokozatos átalakulást minden rendel-
 kezésre álló eszköz igénybevételével elő-
 kell annál is inkább segíteni, mert a kéz-
 műipar hazánkban, segédszemélyzetével
 együtt, körülbelül félmillió munkáske-
 zet képvisel.

Iparpolitikai szempontból a kézmű-
 ipart két részre osztja az emlék irat. Az
 egyik: *a műipari jellegű kézműipar*,
 melynél ügyesség, izlés és műérzék a
 döntő; a másik a tömegtermelő kézmű-
 ipar, mely hovatovább elveszti kisipari
 jellegét, a mennyiben a gépek szerepe
 mind erősebben lép előtérbe és mester-
 ségszerű jellegének megtartásával át-
 alakul kisebb gyáriparrá.

A kézműipar helyzetének lényeges
 javítását fogja jelenteni, ha az önnálló
 vállalatok száma csökken, de színvona-
 luk emelkedik, a felszabaduló munka-
 erő pedig ugyanazon iparágak gyáripa-
 rában keres és talál majd elhelyezést.

Megjegyzni az emlék irat, hogy azon
 iparágak egy részében is, melyek tu-
 nyomóan tömegtermelő jellegűek, a kellő
 színvonalon álló kézműiparnak határo-
 zott létjogosultsága és biztos jövője
 van.

Ennek a színvonalnak emelése és
 biztosítása képezi a kézműipar fejlesz-
 tésének legfontosabb feladatát.

Ennek a feladatnak megoldására
 szükséges, hogy a mostani mesterek pótló-
 lólag gyakorlati uton kiképeztessenek
 abból a célból, hogy a kézműipari ter-
 melés minősége javíttassék.

A *műipari* jellegű iparoknál fontos
 az izlés nemesítése, a mely célra az
 iparosok megfelelő rajzokkal lennének
 ellátandók. Különösen fontos a speczi-
 ális magyar irány fejlesztése ezekben.
 Az ugynevezett magyar diszítő stílépen

a műiparban foglalhatna nagy tért, itt
 érvényesülhetne teljes mértékben, sőt
 egész műiparunknak megadhatná azt a
 sajátos jellegét, mely ha tulzásoktól
 és ríktól színektől ment marad, az or-
 szág határain túl is tekintélyes fogyasz-
 tásra számíthatna.

A műipari jellegű kézműipar rend-
 szeres és tervszerű fejlesztésére, műkö-
 désének irányítására megfelelő központi
 szervről kell gondoskodni és ennek az
 ügynek szolgálatába kell állítani az
 egész ipari szakoktatást, élén az erre
 első sorban hivatott, de egész gyakor-
 lati irányba terelendő iparművészeti is-
 kolával és muzeummal.

Epen úgy, mint a műiparnak, meg-
 felelő központra van szüksége a tömeg-
 termelő kézműiparnak is, csak hogy itt
 a felforgó nagy igényeket nem elégíti
 ki egy intézet, hanem több ily intézet
 szükséges, melyek a kézműiparosok kép-
 zettséget emelnék, a melyekhez az ipa-
 rosok szaktanácsért folyamodhassanak,
 a melyek számukra ingyen kísérleteket
 végeznének és a melyekben az újabb
 gépeket, szerszámokat, műveleteket,
 nemkülönbén kész mintákat és azoknak
 szerkezetét megismerhetnék. E célból
 országos központtá lenne teendő a bu-
 dapesti technológiai iparmúzeum, mely-
 lyel minthogy a feladat sokkal nagyobb
 semhogy az egy központból elvégezhető
 lenne, az ország néhány nagyobb váro-
 sában az ottani ipariskolákkal kapeso-
 latosan lennének kisebb központok be-
 rendezendők.

A mesterek szakképzettségének eme-
 lésére nagyon hatékony eszköznek bi-
 zonyult továbbá a gyakorlati mester-
 tanfolyamok rendezése, melyek mellett
 szól az Ausztriában, Németországban és
 nálunk is szerzett tapasztalás.

Az ily tanfolyamok céljaira is az
 említett központokat kellene berendezni
 és a tanfolyamokat elsőrangú gyakor-
 lati szakemberek vezetése alatt csak itt
 rendezni.

A mester-tanfolyamoknak kizárólag
gyakorlati kell lenniök.

Vannak iparágak, melyekben az ily
 tanfolyamok nehézségekbe ütközének,
 minő például a timáripar. Ily iparágak
 me-tereinek továbbképzésére a vándor-
 tanítói intézmény szolgál.

A *jövő iparosnemzedék* megfelelő
 nevelése és pedig egy általános művel-
 tésű színvonalának emelése, mint szak-
 szerű kiképzése, a másik fontos feladat.

A legtöbb kézműipari ág fejlődésé-
 nek legnagyobb akadályát abban látja
 az emlék irat, hogy feltűnően esőkten az
 inasok száma. A kézműipari iparágak
 legnagyobb részében pedig a fejlődés-
 nek útját vágja a jövő iparosnemzedék
 hiánya.

Ugyanaz a jelenség, mely az inas-
 tartás tekintetében nálunk mutatkozik,
 előfordul a fejlettebb iparok biró nyug-
 gati államokban is, a melyek abhoz az

eszközökhöz folyamodtak, hogy *állami*
jutalmakat és díjakat állapítottak oly
mesterek részére, a kiket inastartásra
kiszemelnek, kikkel az állam bizonyos
 számú inas kiképzésére szerződést köt,
 előre meghatározva az egy-egy inas
 után fizetendő összeget. Más helyütt
jutalmakat tűz ki az állam, melyeket
a legjobb inasokat képzett mesterek
kapnak.

Az inas-képzésnek ezt a módját
 kellene nálunk is meghonosítani azok-
 ban az iparágakban, a melyeknek fejlő-
 dése kívánatos.

E mellett más uton is gondoskodni
 kellene az inasok szakszerű képzéséről,
 versenyt támasztva közöttük, melynek
 előnyeit nemcsak az inasok, hanem
 mestereik is lássák.

A külföldön erre nézve két eszköz
 vált be különösen. Az egyik az u. n.
inas-vizsgák, a másik az *inas-munka-
 kiállítások* intézménye. Az első abban
 áll, hogy minden inas szerződéses vi-
 szonyának végeztével, u. n. felszabadu-
 lása előtt gyakorlati vizsgát tesz erre a
 célra alakított szaktanácsadók előtt.

Az inas-munkakiállítások intézmé-
 nye pedig a mesterek között épen úgy,
 mint az inasok között, a versenyt akarja
 ébreszteni, a mennyiben az ily kiállítá-
 sokon nemcsak az inasok nyerneik jutal-
 makat, hanem a jutalmazott inasok
 mesterei is. Rendezni kellene évenként
 más-más iparágára ily kiállításokat és
 az azokon legkiválóbbaknak elismert
 munkákra jutalmakat kitűzni.

Végül a jövő iparos-nemzedék kép-
 zése szempontjából igen alkalmas esz-
 köz, *tehetséges fiatal iparosnemzedék*
*tanulmányi ösztöndíjakkal való ki-
 küldetése külföldre.*

Ezt a régi, kitűnően bevált szokást
 kellene az emlék irat szerint legalább
 részben ismét visszaállítani.

Ezután azzal a fontos kérdéssel fog-
 lalkozik az emlék irat, hogy a kisipart
 hogyan lehetne a nagyipar egyenrangú
 társává tenni.

A tömegtermelő kézműipar roknak
 egyik legnagyobb bajuk, hogy nem ter-
 melnek eleget arra, miszerint elég olcsó
 lehessen termelésük, nem szereshetnek
 be maguknak anyagot oly mennyiség-
 ben, hogy az olcsó beszerzés előnyeit
 élvezhetnék, nem részesülnek elég olcsó
 hitelben és mert nem termelnek egyenlő
 árut, nem tudják készítményeiket meg-
 felelően értékesíteni.

Ezért abba a helyzetbe kell hozni a
 kézműiparosokat, hogy boldogulásuknak
 fenn elősorolt akadályait elkerülhessék.

Erre a célra legalkalmasabbnak
 bizonyult eddig *a szövetkezeti forma*,
 ezt kell továbbra is felkarolni és elő-
 mozdítani.

A szövetkezetek támogatására al-
 kalmas eszköz *kamatmentes és csak a*
*szövetkezet feloszlásakor visszafizet-
 endő kölcsönök*, tehát forgó tőke en-

gedélyezése és a közös műhelyeknek gépekkel való támogatása.

A kézműiparnak tömegtermelésre való áttérésében igen hathatós eszköz a gépek használatának terjesztése és ezért a kézműipargépek adományozásával tovább is támogatandó volna, ugyonban, hogy egyes kézműiparosok csak nagyon kivételesen részesítesenek ily támogatásban, hanem csak állandó vagy alkalmi szövetkezések.

Különösen fontos a gépsegély kapcsán a *motorikus erő kérdése a kézműiparban*, mert gépeket a kézműiparos csak akkor használhat, ha olcsó üzemi erőt nyer.

Erre két erő van: a közműhelyek létesítése és annak megkönnyítése állami támogatással, vagy hogy a kézműiparosok műhelyei egy központi áramfejlesztő telepből nyerhessenek olcsó motorikus erőt.

A közös gépműhelyben az iparosok a gépmunkát végzik, tehát azt a munkát gyorsan és olcsón, melyet a nagyipar is így végez, a többit pedig otthon, saját műhelyükben végzik.

Erre a célra nagyon alkalmasak lesznek a vidéki városok ipari szakiskolái, melyek mellé lehet ily közös használatra szolgáló ipari közműhelyeket berendezni, a mi nemcsak a legolcsóbb megoldás, hanem azzal a nagy előnyvel is jár, hogy az ily műhelyek kellő műszaki vezetés, illetve felügyelet alatt állanak és ez által az illető város iparosainak műszaki tanácsadói is vannak.

Ezzel a szervezettel az iparágak egész sorozatának termelése szervezhető oly módon, hogy az ország ipari termelésében számottevő legyen.

Ezekben sorolja fel az emlékirat a kézműipar fejlesztésének legfőbb irányelveit és legalkalmasabb eszközeit, végül pedig megemlékezik a kézműiparnak még egy sérelméről, mely sok helyütt nemcsak útjában áll fejlődésének, hanem hanyatlásának is okozója.

Ez a *fégyenczipar*, melynek kérdése sürgős megoldást igényel, különösen abban az irányban, hogy a letartóztatási intézetek mesterségszerű iparágakkal ne foglalkozhassanak és sem magánrendeléseket sem javítási munkálatokat ne vállalhassanak.

A szabadságvesztésre ítélték foglalkoztatását illetőleg Hieronymi emlékirata szerint, más megoldást kellek annál is inkább keresni, mert hiszen a fegyházban megtanult mesterséget, a szabadságvisszanyerése után az illető nem űzheti, amennyiben a letartóztatási intézetben tanult mesterség képesítésnek nem fogadható el s így az egész tanítás az illetőre nézve elveszett.

Ime ezek Hieronymi kereskedelemügyi miniszter programjának illetőleg emlékiratának a kézműiparra vonatkozó részletei, amelyeknek megvalósulását, életbeléptetését minden magyar ember bizonyára óhajtva óhajtja.

H I R E K.

— **Baksay Sándor püspök Ujpesten.** Baksay Sándor a Dunán inneni ev. ref. egyházmegye püspöke f. hó 21-én Ujpesten időzött, s látogatást tett Mady Lajos esperesnél, akinek családi körében néhány kellemes órát töltött el. A püspök ur gyönyörködve szemlélte burkolt utcainkat, iskolaépületeinket s községházunkat, amelyben névrokonához, Baksay anyakönyvvezetőhöz is benézett s azután a legkedvezőbb benyomással hagyta el községünket.

— **Ivanka Pál contra dr. Fehér Mór.** Mi is hírt adtunk a múlt év őszén egyik októberi számunkban azon népgyűlésről, a melyet a községi ellenzéki párt oszlopos vezérférfiai Dr. Boros Mór és Dr. Fehér Mór rendeztek, illetve tartottak 1903. október 11-én a Colosseumban. Az itt elhangzott beszédek közül különösen Dr. Fehér Mórval foglalkoztunk, s „Népgyűlés és Előljáróság” című vezércikkünkben felhívtuk az illetékes hatóságokat, hogy a beszédben foglalt súlyos gyanúsításokat és sértéseket a legerősebb eszközökkel torolják meg vagy pedig a valóság bebizonyítása esetén a meggyanúsított hatóságok ellen a legszigorubb vizsgálat indíttassék. Ezen ezikkünkben kifolyólag Ivanka Pál Vác járásí főszolgabíró, mint a kit Dr. Fehér Mór beszédében szintén a legsúlyosabb gyanúsításokkal illetett pert indított nyilvános rágalmazás miatt Dr. Fehér Mór ellen.

Ezen per első tárgyalása f. évi június hó 20-án folyt le a pestvidéki törvényszék büntetőtanácsa előtt. A tanácsban Bánó József elnökölt, a közzvadás Dr. Biró kir. alügyész képviselte. Dr. Fehér Mór természetesen tagadta a terhére rótt eselekmény valóságát s a tárgyaláson már nem ismerte be, hogy főszolgabírót a fentemlített ezikkben foglalt gyanúsításokkal illette volna. A kihallgatott tanúk azonban — 1-2 rossz emlékezetük kivételével — mindannyian rábizonyították, hogy ő tényleg a legerősebb kifejezésekkel és a legsúlyosabb vádakkal aposztrofálta a főszolgabírót azért, mert állítólag a főszolgabíró elnézése folytán lesz lehetővé annyi istentelen törvénytelen elkövetése Ujpest község előljárósága által.

Dr. Fehér ezen tanuvallomások után a valóság bizonyítását kérte az általa beterveztett 14 pontra nézve, a melylyel igazolni akarja, hogy a főszolgabíró tényleg elnézett mindent Ujpesten és semmiféle törvénytelen ségét meg nem vizsgálta, sőt elpalástolni igyekezett.

A törvényszék a bizonyítás megengedésének kérdésében legközelebb dönt és addig elhalasztotta a tárgyalást. Kívánsiák vagyunk és várjuk a bizonyítást!

— **A községi tüzoltói kérdés rendezése** illetőleg megoldása tárgyában, végre-va-ahára történt egy lépés, amely ha távol is van még a céltól, de mindenestre több mint valami s ha megvalósul üdvös átmenetként szerepelhet a rendes községi tüzoltói intézmény megalakulásig avagy a főváros-hoz leendő csatolásig. Az előljáróság ugyan is a községi tüzoltói kérdést egyelőre úgy véli megoldani, hogy a községi szolgák közül kiválasztja a tüzoltásra alkalmas 20 embert, ezeket egy szűkes fővárosi szakember általkitanította, azután a tüzoltáshoz szükséges összes felszerelésekkel ellátja s a községi mérnök parancsnoksága alá helyezi, az év végén pedig, miután a községi szolgák a tüzoltásban részt venni különben is kötelesek, buzdóságuk szerinti jártakban részesíti. A *tüzrendőri bizottság* f. hó 21-én tartott ülésén, az előljáróság e tervéhez hozzájárult s az legközelebb a képviselőtestület elé fog kerülni.

— **Csak 4000 K tévedés.** Ujpestenek egyik ellenzéki lapja a múlt héten összehasonlítást téve Szatmár polgármesterének és Ujpest főjegyzőjének a fizetése között, azt írta hogy Ujpest képviselőtestülete Ujpest főjegyzőjének 9000 korona törzsfizetést és 4000 korona mellékjavalmazást szavazott meg. Amennyiben ez az állítás a valóságnak meg nem felel s a nagy közönséget megtévesztheti, köteleességünk azt helyreigazítani. A képviselőtestület ugyanis a szervezési szabályrendelet 75. §-a szerint a főjegyző törzsfizetését 5000 koronában, a magánmunkálatok megváltását 4000 koronában állapította meg. És így az illető ellenzéki lap éppen négyezer koronával honorálta jobban Ujpest főjegyzőjét, mint a meggyanúsított képviselőtestület. Ez alkalommal megjegyezzük, hogy a község pénztárában a magánmunkálatok után az eddig tapasztaltak szerint, 10—12,000 korona fog az év végeig befolyni és így a községnek 6—8 ezer korona jövedelme lesz abból, hogy a magánmunkálatokat megváltotta. E kérdésnél tehát a község előnyös, — a főjegyző pedig a saját zsebére hátrányos üzletet csinált.

— **Társaskocsi közlekedés** nyitott meg Főth—Rákospalota s Ujpest között. A ko-

csi Főthről—Palota-Ujpestre *hétköznapokon*: reggel 6 és 7 óra 30 perczkor d. u. 2 és 6 órakor; *vasárnap és ünnepnapokon*: reggel 6, 8, 10 d. u. 1, 2 30,—5 30, és 7 órakor indul; rendkívüli esetben 8 és 10 órakor is. Palota-Ujpestről — Főthra *köznapokon* reggel 8.30, 10.30 d. u. 4 és 8 órakor; *vasárnap és ünnepnapon* reggel 7.30, 9.30 és 11 d. u. 2, 4, 6.30 és 8 óra 30 perczkor indul; rendkívüli esetben még 10 órakor is. Ez az indulási rend f. é. szeptember hó 1-ig érvényes. Kár, hogy a társaskocsi vállalat elfeledte velünk a kocsi állomás helyét s a kocsibért közölni.

— **Jubiláló tanítónők.** Özv. Dell Pálné és özv. Mészáros Alajosné ujbpesti áll. elemi iskolai tanítónők most töltötték be működésük 25-ik évét a tanítói pályán. Az iskolai gondnokság s az Erzsébet-utcai leányiskola tanítónőtestülete ez alkalomból f. é. június hó 25-én d. e. 11 órakor az Erzsébet-utcai iskola tornatermében díszközgyűlést tart, melynek egyedüli tárgyát a két jubiláló tanítónő üdvözlése képezi.

— **Rajz- és kézimunka kiállítás.** Az ujbpesti áll. polgári leányiskola rajz- és kézimunka kiállítása, ma esütörtökön reggel nyílt meg és f. évi június hó 27-ig minden nap délelőtt 8—12 óráig megtekinthető. A rajzok az intézet II. emeletén, a kézimunkák pedig a földszinten vannak kiállítva. A kiállítás igen csinosan van elrendezve és igen érdekes tárgyakkal rendelkezik, ennél fogva nagyon érdemes a megtekintésre.

— **Scherer Gyula** polg. leányisk. igazgató egészségi állapota az intézet tanítónőtestületének, valamint a növendékeknek nagy örömeire szíven halad a javulás felé. Ismét körünkben van s legközelebb elutazik Karlsbadba teljes gyógyulást szerzendő.

— **A „Budapesti Ujságírók Egyesülete”** segélyalapja javára egy Almanach ad ki, melyben 100 magyar író munkája fog megjelenni és 25 neves festőművész festményei, mint különálló műmellékek lesznek a műben. Az Almanach igazán szemel és lelket gyönyörködtető nagy albumalakú dísmű lesz és poton 5 frtba kerül. Megrendelések a „Budapesti Ujságírók Egyesülete Almanachja” kiadóhivatalához küldendők, Budapest, VII., Károly-körút 9.

— **Tüz. F.** hó 18-án délután ismét tűz pusztított Ujpesten. Sehreiber Károly urnak a Gyár-utca 37. sz. a házban lévő lakása gyuladt ki s leégett a szomszédos fakamrával együtt.

— **Kedélyesdélután.** A vas- és fém-munkások ujbpesti II. helyi csoportja f. hó 26-án d. u. a Feuerstein-féle vendéglő helyiségében dal-, szavalat- és műkedvelői előadással egybekötött kedélyesdélutánt rendez. Kezdeté délután 4 órakor. A bemenet szabad. A 20 fillérért kapható műsor a következő: 1. Marseilise. Nyitány. Előadja: az U. M. K. E. dalkara. 2. Tudományos felolvasás. Tartja: * * * 3. Pusztitások. Szavalja: Potyondi József. 4. Kik művelik a bányát. Énekli: Habakusz József. 5. Kaszsa-kules. Előadják: Goldschmid József, Jakab Annuska, Zsugovszky Ferenc. 6. Prométeus. Szavalja: Nepp Róza. 7. Dal. Előadja: az U. M. K. E. dalkara. 8. Kuplák. Előadja: Zsugovszky Ferenc. 9. A nékhöz. Szavalja: Nepp Róza. 10. Dal. Előadja: az U. M. K. E. dalkara.

— **Kedélyes-estély.** A gépkezelők és kazánfűtők szakosztálya f. é. július hó 10-én este 7 órakor a Nagy György-féle váci-uti vendéglőben színelőadással egybekötött kedélyes-estélyt rendez. Beléptíj nincs. A 30 fillérért kapható műsor a következő: 1. Ünnepi beszéd. Tartja: Bellér Ignác. 2. Ember pirulj. Irta: Setél Ignác. Szavalja: Simkó Mariska. 3. Gyári lányok. (Dráma 1 felvonásban.) Előadják: Gróf Antal, Novák Márta, Ruffy István, Nagy Ferenc, Buzek Karolin, Brezina Albina, Fleischer Anna, Majtán József, Auer Annus. 4. Egy gondolat bánt engemet. Irta: Petőfi. Szavalja: Német Mariska. 5. Feleségem és kardom. Irta: Petőfi Sándor. Szavalja: Morócz János. 6. Nemzetközi munkás riadó. Szavalja: * * * 7. Martir. (Színmű 1 felvonásban.) Irta: Gyagyovszky) Előadják: Majtán József, Buzek Karolin, Mayer József, Spitzer S., Szomay István, Novák Márta. 8. Látomány. Előadja: Auerbach József.

— **Társas-kirándulás.** Az „Ujbpesti Dal-kör” f. é. július hó 3-án dal-, zene- és tár-

sas-játékokkal egybekötött társas-kirándulást rendez a *Hűvösvölgybe*. Tudnivalók: Indulás reggel 8 órakor a váci-uti vilamosállomásról. Egy személyre szóló részvételi-jegy ára (beleértve az oda utazási villamos-jegy árát) 1 korona; 10 éven aluli gyermekekért csak villamos-jegy váltandó. — Visszajövetel tetszés szerinti időben. — Esős idő esetén a kirándulás egy héttel később tartatik meg. — Jegyek kaphatók a Dalkör tagjainál és a Kör helyiségében: Keil-kávéház, továbbá a Brück-kávéházban, Herzeg József és Uhl Károly vendéglő-sőknél és Benkovits Imre dohánytözsde-jében.

Ujpesti küldöttsége — a közoktatásügyi miniszternél. *Berzeviczy* Albert vallás és közoktatásügyi miniszter f. hó 17-én d. n. 1 órakor az Országház miniszteri szobájában fogadta azt a küldöttséget, a mely az újpesti gimnázium ügyében tiszteltettné. A küldöttséget, melynek Máty Lajos, Jakab Géza Dr. Kovács Nagy Lajos, Dr. Führer Simon, Dr. Kálmán Odón, Friedmann Armin, Weisz Adolf, Diamant Ignác, Lindt János, Berényi Antal, Krapp Mihály s Brankovics György voltak tagjai, *Wolfner Tivadar* országgyűlési képviselő vezette a miniszter elé s kérelmét a megbetegedett Illek Vince apátplébános helyett *Dr. Führer Simon* tolmácsolta, a ki rövid, de tartalmas beszédében ügyesen kiemelte mindazon tényeket, a melyek hathatósan megindokolják az újpesti gimnázium szükségességét. A miniszter az írásban is benyújtott kérvényt átvéve, válaszában kijelenté, hogy Ujpest abbéli kérelmét, melyről már *Wolfner Tivadar* országgyűlési képviselővel többször beszélgetett s amelyet jogosultnak tart, komoly megfontolás tárgyává fogja tenni. Mire *Wolfner Tivadar* országgyűlési képviselő a küldöttség kérelméhez csatlakozva, arra kérte a minisztert, hogy a nyár folyamán látogassa meg Ujpestet s győződjék meg e község haladásáról személyesen. *Berzeviczy* közoktatásügyi miniszter a látogatást a legnagyobb készséggel helyezte kilátásba s bemutatatta magának a küldöttség tagjait, kik a legszebb reményekkel hagyták el az Ország gyönyörű házáat.

Belügyminiszteri körrendelet a fellebbezési eljárásról. A belügyminiszter f. é. 18.536. sz. a. elrendelte, hogy a községi törzsvagyont illető határozatok is, minden esetben, csak 15 napi fellebbezési határidő feltételig teendők közzé, mert a közigazgatási eljárás egyszerűsítéséről szóló 1901. XX. tez. 6. §-a minden közigazgatási ügyre nézve kivétel nélkül 13 napban állapítván meg a fellebbezés határidejét, természetesen az említett ügyekben is 15 nap lépett az 1886: XXII. tez. 113. §-ában meghatározott 30 napi fellebbezési határidő helyébe.

Üzlet-átvétel. Az Arpad-ut 9. sz. a. Rappaport-féle vegytisztító és kelmefestő üzletet *Weisz Aranka* vette át s a legjutányosabb árak mellett elvállal minden e szakmába tartozó megrendelést. A kész női és férfi ruháknak nemesak a tisztítását, hanem a javítását is eszközli.

Uj kántor. Miután *Dória* Károly az újpesti róm. kath. egyház kántora nyugdíjba ment, az egyháztanács *Ulrich Károlyt*, a váci székesegyház kántorát választotta meg egyhangulag helyébe. Az új kántor igen szép zenei képzettséggel bír s a hozzá fűzött várakozásoknak meg is fog felelni.

Az újpesti Önkéntes Tűzoltó Testület, a járási tűzoltó felügyelővé kinevezett *Juriczky Károly* helyére *Váner Jenőt* választotta titkárnak s e választás azon reményre jogosít fel minket, hogy legközelebb már tudni fogjuk, hány tagja van ennek az önkéntes tűzoltó egyesületnek, hol és mikor tartja gyakorlatait, ki tanítja őket, melyik tüzésnél és hányan jelennek meg, kik állanak az egyesület élén, kik és miként számolnak el a tagdíjakról és egyéb jövedelmekről? Megjegyezzük, hogy e kérdéseket nem rossz akaratból vetjük fel, ellenkezőleg az egyesület és a tüzrendészet érdekében szeretnők a szervezetüket és a működésüket, esetleg a szükségleteiket s kívánalmaikat is a nagy közönséggel megismertetni.

Szakiskolai évről vizsgálat az újpesti m. kir. állami faipari szakiskolában az 1903—1904. tanévi záróvizsgálatok június hó 28-án reggel 8 órától tartatnak meg. A vizsgálatok alkalmából az összes tanuló

rajzaiból, műhelyi munkáiból [valamint az iparossegédek által a téli szaktanfolyamon készített rajzokból kiállítás rendeztetik, mely f. hó 26-tól bészárólag 29-éig egész nap a tisztelt közönség megtekintésére nyitva marad. A vizsgálatokra, valamint a kiállítás megtekintésére az érdeklődő közönséget ezennel meghívja az igazgatóság.

Eljegyzés. *Löwy Vilmos* k. hivatalnok eljegyezte *Léderer Rózsika* kisasszonyt.

Az újpesti ág. hit. ev. egyház nyári táncvizsgálma július 2-án a legfényesebb sikerrel keesgett. A 120 tagból álló rendezőbizottság fáradhatatlanul buzgálkodik a családok meghívásában és jegyek árúsitásában is tekintve, hogy akkorára már minden-nemű vizsgáknak vége leszen, szülők és tánczolóok megkönyebbült szívvel fogják élvezni a mulatság örömeit. A papák is bátran eljöhettek, mert jó ételekről és jó italokról gondoskodik a palotai parkvendéglő új bér-lője, Oláh Sándor kitünő zenekara pedig felvillanyoz minden szívet, lelket. Jegyek és meghívók mindig kaphatók az ev. lelkeszi hivatalban (Gyár-u. 25).

Nyári táncvizgalom. Az újpesti izraelita nőgyűlés f. é. június hó 25-én, szegényeinek a javára egy hangversenyvel egybekötött nyári táncvizgalmat rendez a Közművelődési Kör összes helyiségeiben. A rendezőség, *Friedmann* Arminé és dr. *Führer* Simonné elnökökkel az élén, a következő hölgyekből áll: *Aczél Béláné*, dr. *Aradi Béláné*, dr. *Biró Gyuláné*, *Bergsmann Samuné*, *Balkányi Albertné*, *Deutsch Zsigmondné*, *Deutsch Antalné*, *Deucht Ignáczné*, *Dorner Nándorné*, *Ehrenwald Lászlóné*, *Erben Samuné*, *Ehrenwald Vilmosné*, *Éliás Adolfné*, *Fornheim Izidorné*, *Fuchs Sándorné*, *Fuchs Bernátné*, *Fuchs Samuné*, *Fuchs Lajosné*, *Fürst Gersónné*, *Frey Gusztávné*, dr. *Fadgyas Gyuláné*, *Gerő Zsigmondné*, *Guth Pálné*, *Gergely Antalné*, *Gábor Jenőné*, *Goldberger Mórné*, *Hevesi Vilmosné*, dr. *Hédervári Sámuelné*, dr. *Holló Arturné*, *Klein Ignáczné*, *Klein Arminné*, *Klein Bernátné*, *Kárpáti Jánosné*, *Kőrösi Lajosné*, dr. *Kálmán Odónné*, *Leiner Józsefné*, *Leiner Samuné*, *Löwy Arminné*, dr. *Lichtmann Mórné*, dr. *Lichtmann Henrikné*, *Leiner Zsigmondné*, *Lemberger Ernőné*, *Lichtenstein Ignáczné*, *Löwy Ernőné*, *Postelberg Viktorné*, *Reiter Lajosné*, *Reisz D. J. né*, *Sewartz Jakabné*, *Schreiber Gyuláné*, *Sonnenfeld Miksáné*, *Sonnenfeld Lajosné*, *Steiner Lipótné*, *Szél Manóné*, dr. *Venetianer Lajosné*, *Weisz Mórné*, *Weisz Adolfné*, *Weisz Józsefné* (Bpesti), dr. *Wolfner Jakabné*, *Winternitz Gyuláné*, *Waldapfel Fülöpné*, *Weisz Samuné*. A hangverseny kezdete este 7/9 órakor. Belépti-díj 1 korona. A hangverseny műsora egy hegedű, ének, zongora és szavaltat számból fog állani. A közreműködők közül *Kiss Vilma* kisasszony zongora-játékára előre is felhívjuk a közönség figyelmét.

Posta-távirda növendékek felvétele. A kereskedelemügyi miniszter kiképzés céljából a posta-távirda és távbeszélő hivatalokhoz az 1904. évben 255 posta- és távirda növendék felvételét engedélyezte. Ezek közül 30 növendék a budapesti posta- és távirda igazgatóság kerületére esik. Nevezetesen:

A Budapest 2. (Víziváros) postánál 2, a Budapest 3. (Obuda)-nál 1, a Budapest 10. (Kőbánya)-nál 1, a Bpest 56. (Angyalföld)-nél 1, a Fiuménél 3, a Szegednél 2, a Balassagyarmatinál 2, a Beszterezbányánál 1, a Czeglédnél 1, az Esztergomnál 2, a Gyöngyösinnél 2, a Hatvannál 1, a Karczaginnál 1, a Kiskunfélegyházainál 1, a Kisujszállásinnál 1, a Mezőtúrnál 1, a Nagykőrösinnél 1, a Salgótarjáninnál 2, a Szenteseinnél 1, a Zólyominál 2, a Nagyszécsényinnél 1, növendék vétetik föl. Hogy kik vétetnek fel posta- és távirda növendékekül és a folyamodványoknak miként kell felszerelve lenniök, arról bármely posta- és távirdahivatal szolgál felvilágosítással. A felvételt kérő folyamodványok a budapesti m. kir. posta- és távirdaigazgatósághoz ezimezve, legkésőbb 1904. évi július hó 31-ikéig annál a posta-távirdahivatalnál nyújtandók be személyesen, melynél a pályázó — az itt felsoroltak közül — gyakorlatra becsátatni óhajt. A budapesti posta-távirdahivatalokhoz kiképzésre csak oly ifjak vétetnek fel, kik helyben szüleiknél vagy rokonaiknál laknak.

I R O D A L O M.

* **A műveltség Könyvtára.** A hazai tudomány kiváló férfiai egy népszerűen tudományos vállalat megalkotására csoportosultak, melynek az a célja, hogy az igazi modern műveltség csarnokát a nagyközönség számára megnyissa. „A műveltség könyvtára” címen kerül a nagyközönség elé az a tizenkét kötetre tervezett nagyszabású vállalat, mely arra van hivatva, hogy a tudományos haladás eredményeit, melyek csak elszórtan és hézagosan szoktak a közönség elé kerülni, nem tudákos, hanem élvezetes irodalmi formában, gyönyörűen kiállított illusztrált kötetekben közvetítse a hazai társadalom azon rétegeivel, melyek az igazi műveltséget, az alapos felvilágosítást keresik, de azt csakis művészi feldolgozásban fogadják el. A Műveltség Könyvtára, melyet az Athenaeum irodalmi és nyomdai r-társulat a modern könyvtechnika minden eszközének felhasználásával tizenkét nagyalaku, 40—45 íves, gazdagon illusztrált és remek műmellékletekkel díszített kötetben ad ki, f. é. vége felé indul meg.

Az egyes kötetek a következő anyagot fogják felölelni:

I. *A technika vívmányai.* Ez a kötet könyvnyed előadásban tárgyalja a feltaláló elme óriási vívmányait az utolsó 10 év alatt.

II. *Kozmográfia.* A világtörvényei, a föld fizikai földrajza és csillagászat.

III. *Az ember.* Ez a munka az ember eredetét, egyéni, faji sajátosságait, testi és lelki életét, társadalmi fejlődését, betegségeit és azok okait és végül az észszerű életmód szabályait fogja tartalmazni a tudományos eredmények alapján, vonzó, élvezetes alakban.

IV. *A művészet könyve.* Egészen eredeti, új feldolgozásban nemesak a képzőművészetek történetét fogja tárgyalni, hanem a műrekek helyes szemlélésére és megítélésére is utmutatással fog szolgálni.

V. *A természet világa.* Nem untató felsorolása az állat-, növény- és ásványvilágnak lesz e munka, hanem nagy vonásokban és érdekes csoportosításban bele fog világítani a természet életébe.

VI. *A föld és lakói.* Ez a kötet a tulajdonképpeni földrajz anyagát a föld körüli séta formájában nyújtja.

VII. *Művelődéstörténet.* Az emberiség erkölcsi és szellemi fejlődésének előadása a történelmi élet kezdetétől fogva egészen a legfejlettebb kulturális állapotokig.

VIII. *Magyarország története* egy kötetben.

IX. *Az ókor és középkor története* egy kötetben.

X. *Az újkor és legújabb kor története* egy kötetben.

Ezek a történelmi munkák eredeti új feldolgozásban a legújabb tudományos szempontokból fogják tárgyalni ezt az ismeretanyagot úgy, hogy a magyar közönség e könyveket haszonnal és élvezettel fogja olvasni.

XI. *A Magyar Irodalom Történetét* és

XII. *A Világirodalom Történetét* is egy-egy kötetben fogja a Műveltség Könyvtára közölni. A Világirodalom Története is új-szerű rendszerben készül, amennyiben első sorban az emberiség általános szellemi életét és a népek irodalmának egymásra való hatását fogja tárgyalni.

Amint e tervezetből kitünik, a Műveltség Könyvtára nemesak terjedelménél és összeállításánál fogva lesz a magyar közönségnek nélkülözhetetlen irodalmi kincse, hanem amellet, hogy minden egyes kötet a szaktudós kezében is megállja helyét, eredeti összeállításában és felfogásában egész különleges vállalat lesz, amely sokkal közelebb áll a művelt nagyközönség tényleges igényeihez, mint akár a valóságos szakmunkák, akár pedig egyéb, az egyes szakmákról megjelent részletesebb könyvek.

Az egyes kötetek szerkesztőinek sorából egyelőre megnevezzük *Alexander Bernát*, *Acsády Ignác*, *Cholnoky Jenő*, *Ferenzy Zoltán*, *Kövesligethy Radó*, *Lenhossék Mihály*, *Marezáli Henrik*, *Térey Gábor* stb. kiváló szaktudósaink nevét.

Ehrbar-féle zongora

Dória Károly kántor urnál eladó. Megtekinthető mindennap délelőtt 10—12 óráig.

12933.
1904.

Ujpest község előljárósága.

Hirdetmény.

Ujpest község előljárósága közhírré teszi, hogy a m. kir. belügyminiszter ur 48623. 1901. szám alatt jóváhagyott

tűzrendészeti szabályrendelet

8-ik §-a szerint a község területén lévő épületek legalább **2 hektoliter mennyiségű vízkészlettel legalább a tetőzetig felnyúló hosszúságú 1 létrával, 1 csákyával és 2 vízvederrel látandók el**; emeletes házak minden 20 méter távolságban egy-egy állandóan megerősített tetőlétrával, s minden egyes ház 1—1 oltó-pemettel (pacsmag) ellátandók; az olyan telepek pedig, a hol nagyobb mérvű tűzések vannak, vagy nagymennyiségű gyúlékony anyaghalmoz van elhelyezve, kötelesek ezeken kívül még legalább egy jó karban levő kézfecskeket tartani.

Felhívják az összes házulajdonosok a fenti óvszabályok pontos megtartására, mert a kik azokat elmulasztják, rendőri kihágást követnek el s a fenthivatkozott szabályrendelet 34. §-a alapján **4 koronától 100 koronáig** terjedhető pénzbüntetéssel fognak büntettetni.

Ujpest, 1904. június 21.

Zsoldos János
főjegyző.

713. végrh. sz. 1904.

Arverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött bir. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy az ujpesti kir. járásbírósnak 1904. évi V. 1013 sz. végzése folytán **Dr. Fuchs Sándor** ügyvéd által képviselt **Kereskedelmi alkalmazottak orsz. egy. felperes** részére **Berger József** alperes ellen 79 kor. 50 fill. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 630 koronára becsült ingóságokra az ujpesti kir. járásbírósnak V. fenti sz. végzésével a további eljárás elrendeltétvén, annak az alap és felülfoglaltatók követelése erejéig is, a mennyiben azok ki-

elégítési jogot nyertek volna **Ujpest, Tavasz-utca 26. sz. alatt** leendő megtartása határidőül 1904. évi **június hó 30 napján délelőtt 10 órára** kitűzetik, a mikor a bíróság lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhívják mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldöttnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasztásák.

Kelt Ujpesten, 1904. évi június hó 16. napján.

Kiss Gyula
kir. bírósági végrehajtó

Előkelő varró-intézet-megnyitás.

Ujpest és Rákospalota intelligens közönségének érdeklődését kívánom felhívni azon házagpótló intézményre, melyet Ujpesten létesíteni szándékozom.

Célja a jobb családok leányait és asszonyait

a női ruha-szabás és varrásban alaposan kiképezni.

Miután iskolám ezéjla az, hogy a növények a legegyszerűbb ruhától, a legegánssabb utca- és estélyi-öltözetek, sőt a korhű jelmezek elkészítésében tökéletes kiképzést nyerjenek, kizárólag esakis saját maguknak dolgoznak.

A tanfolyamra feltétlenül művelt uri családok hölgyei vétetnek fel.

Bővebb felvilágosítást nyújt saját lakásán.

Trozoniy Gézané 9—12

Ujpesten, Deák-utca 59. szám Külön villa.

Korányi J. Jenő

kárpitos és díszítő

Ujpest, István-utca 7. szám.

Alapított 1890.

A tavaszi idény beálltával ajánlom a nagyközönségnek jó hírnevű

kárpitos-műhelyemet,

hol esakis elsőrendű munkák készülnek szolid árak mellett.

Állandó raktár elsőrendű anyagból készült szőnyeg, ebédlő, divánok, ottománok, matracok a legújabb divatu több rendbeli salon-garnitúrák, valamint vaságyak stb. stb.

Gyermekkoeci különlegességek és vasgyermekágyak nagy raktára.

Kiváló jó munkáról biztosíthatom.

Tisztelettel

Korányi J. Jenő

Kiadó

augusztus 1-ére, uri lakás 3 nagy parkettázott utcái, 1 udvari előszoba és mellékhelyiséggel. Baross-utca 41. — Bathány-utca 1. Bővebbet ugyanott a házfelügyelőnél.

Arpád-ut 4. sz. házban üzlethelyiségek lakással s még kisebb-nagyobb lakások azonnal is kiadóak.

Fuchs Antal és József

kő- és könyvnyomdája

Ujpest, István-utca 9. sz.

Ajánlkoznak a könyvnyomdai szakba vágó munkák szabatos, gyors és pontos elkészítésére a legjutányosabb árak mellett.

Elvállalnak hírlapok és művek minden nyelvben, körlevelek, táblázatok, esketési, gyűlési és egyéb meghívók, gyászjelentések, községi, ügyvédi és minden más hivatalbeli, kereskedelmi és együletbeli nyomtatványok, szállítólevelek, falragaszok, vonalzott üzleti könyvek, folyóiratok stb. stb. a legmérsékeltebb árakon való elkészítést.